

Dokument nr. 8:74

(2002-2003)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Per Erik Monsen, Øyvind Korsberg, Øyvind Vaksdal og Henrik Rød

Forslag fra stortingsrepresentantene Per Erik Monsen, Øyvind Korsberg, Øyvind Vaksdal og Henrik Rød om å evaluere effekten av hydrofluor-/perfluorkarboner (HFK/PFK)-avgiften

Til Stortinget

BAKGRUNN

I fjor høst ble det vedtatt å innføre en miljøavgift på hydrofluor-/perfluorkarboner (HFK/PFK)-gasser - et resultat av at regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti samarbeidet om den norske klimapolitikken. Denne miljøavgiften har allerede vist seg å medføre mange utilsiktede effekter, og av den grunn bør Stortinget allerede nå vurdere både de fiskale og miljømessige effektene av avgiften.

Grunnlag for innføring av avgiften var misvisende med basis i at 2 pst. av det årlige norske CO₂-utslipp skulle komme fra HFK/PFK. Statens forurensningstilsyns fremskrivningsmodeller beskrev en teoretisk utvikling uten tiltak og inkluderte ikke bransjens allerede etablerte tiltak. Av disse 2 pst. utgjør ca. 1,55 pst. PFK-utslipp fra aluminiumsindustrien, som er regulert gjennom egen avtale.

Mange varmepumper bruker HFK/PFK-gassene i systemet, og dermed betaler man denne avgiften når man kjøper en varmepumpe. Størrelsen på avgiften er avhengig av volum med gass i den enkelte varmepumpe. Varmepumper som er fylt opp med HFK-medier blir dermed dyrere i innkjøp og vedlikehold (ved etterfylling som følge av lekkasjer). I komfort-varmepumper og i det hele tatt mindre pumper, er fyllingene relativt små - rundt regnet 1 kg pr. enhet. Bortsett fra selve markedsprisen på mediet, har vi av bransjen fått opplyst at avgiften vil føre til kostnadsøkninger (kapitalbinding, handling, etc. på alle om-

setningsledd frem til sluttbruker) inkludert mva. som vil føre til at totalkostnaden for mediet vil kunne bli rundt kr 1 000 pr. enhet. I større enheter snakker vi om adskillig større avgiftsbeløp. Eksempelvis vil en fylling på 250 kg R-507 koste i ren avgift eksklusiv mva. kr 148 500,-. Avgiften er ca. 10 x markedsprisen på HFK-mediet og virker selvsagt helt urimelig.

En effektiv varmepumpe til for eksempel nærings-/industriformål vil kunne gi en svært god virkningsgrad med det resultat at man reduserer strømforbruket med rundt 60-70 pst. Den økonomiske gevinsten spises opp ved at man får en kjempeavgift å betale på HFK-fyllingen. Dette henger ikke sammen med stortingsflertallets sterke ønske om økt bruk av varmepumper i energipolitikken.

Nå dreier jo ikke denne avgiften seg bare om varmepumper. HFK-avgiften angår alt kuldeteknisk anlegg som bruker HFK. Kostnadene ved levering av nye anlegg med HFK har i de fleste tilfeller gått opp 15-20 pst. på anleggskostnaden. Dette er dramatisk mye, og brukernes organisasjon, FOKU, har gått ut og anbefalt at man ikke kjøper HFK-anlegg, men beholder HKFK (R-22)-anleggene lengst mulig. I praksis motvirker dermed avgiften det som norske myndigheter ønsker: Utfasing av R-22 i henhold til forpliktelsene som følger av Montreal-protokollen. Dette er for eksempel helt aktuelt for større deler av fiskebåtflåten.

Avgiften på HFK virker dessuten konkurransevridende på det internasjonale markedet. HFK brukes i mange skipsanlegg og fryse-/kjølecontainere som går i internasjonal fart. Som en konsekvens av disse kundenes mobilitet står norsk kuldenæring i fare for å miste mange oppdrag til utlandet. Flere kuldeentreprenørbedrifter har hovedtyngden av sin oppdragsmengde nettopp på dette området. Disse står nå i fare for å bli flyttet ut av landet. Dermed gjør avgiften at Norge ender opp med nedleggelser og tap av norske

arbeidsplasser som resultat. I Danmark gis det fritak på dette, - selv for danske fartøyer.

Avgiften verdisetter HFK-mediene på en slik måte at det er illusorisk å tro at noe kommer i retur til godkjent mottak for miljømessig riktig behandling. Mediet vil i stor stil bli rensset lokalt for gjenbruk. Når mediet er så forurenset at det vanskelig lar seg rense, vil avgiften på sett og vis kunne legitimere utslipp. Alternativet er ytterligere omkostninger til transport og destruksjon av avfallet. Dette karakteriseres da som farlig avfall. Årsaken er at det kort og godt ikke er en returpantordning for HFK.

Verken i forkant av avgiften eller ved innførings-tidspunktet, 1. januar 2003, fantes det informasjon fra Finansdepartementet/Toll- og avgiftsdirektoratet om hvordan importører og andre aktører i bransjen skulle forholde seg til avgiften i praksis. Det er bransjen selv som har måttet kontakte myndighetene for å få ut relevant informasjon. Dette har skapt mye frustrasjon og usikkerhet i bransjen. Dette er uheldig, spesielt sett i lys av at kuldebransjen på egen hånd hadde etablert Stiftelsen ReturGass (SRG) som skulle samle inn og behandle HFK-gasser.

Forslagsstillerne mener det er beklagelig at Stortinget ikke var villig til å gå for bransjens fremforhandlede forslag til bransjeavtale (også anbefalt av Statens forurensningstilsyn). Bransjen har kunnet påvise at ved å la den rydde opp i miljøsiden selv, så ville den miljøpolitiske målsettingen vært nådd raskere, bedre og mer kostnadseffektivt enn ved hjelp av avgiftspolitiske virkemidler. Dette er ennå ikke for sent å innføre. Bransjen har bygget opp de organer og systemer som trengs for å takle oppgaven på en skikkelig måte i et avtalt samarbeid med myndighetene. Det er flere eksempler fra andre land på akkurat dette og som viser veldig gode resultater.

Avsetningen på 4 mill. kroner over Miljøverndepartementets budsjett til en refusjonsordning uten en returpant som i størrelse minst tilsvarende avgiften, vil ikke fungere. Avgiftsforskriften viser til en refusjonsordning som ikke eksisterer. Ingen vet pr. i dag hvordan den såkalte refusjonsordningen som er ment dekket med over 4 mill. kroner på Miljøverndepartementets budsjett, kommer til å se ut.

4 mill. kroner er for lite til å stimulere for å levere dette farlige avfallet til godkjent mottak. Skulle man hatt en refusjonsordning med returpant, hvilket bransjen har foreslått, så måtte beløpet vært adskillig høyere. Midlene vil måtte gå til å holde mottakssystemet i beredskap og dekke miljøhåndteringen av de "småvolum" man måtte få inn. Avgiften vil lett kunne oppfattes som en legitimering av utslipp, - av det som ikke lar seg rense/regenerere, og har derfor feil signaleffekt og virker mot sin hensikt.

Avgift på CO₂ i forbindelse med fyringsoljer og drivstoffer går på forbruk. Slik er det ikke med kulde- og varmepumpeanlegg. Dagens ordning regner også

all import som potensielt avfall og avgiftsbelegger dermed alt - også det som går i hermetiske/tette systemer. Dette er urimelig. Man skal ikke forbruke kuldemedium. Skulle man først avgiftsbelegge, så ville det vært riktig å gjøre det kun på utslippene (lekka-sjene) og samtidig hatt en refusjons-/panteordning på det man bringer i retur til godkjent mottak, noe bransjen har foreslått og som Statens forurensningstilsyn og Miljøverndepartementet har sagt seg enig i.

Bransjen opplever også at myndighetene bedriver forskjellsbehandling av næringer knyttet til HFK, PFK og FS₆. Bedrifter innen produksjon av visse typer elektrokomponenter, bruker FS₆. Disse fikk avgiftsfritak gjennom egen avtale med myndighetene fordi avgiften ville ha blitt formidabel, noe som ville ødelagt konkurransen, og 200-300 arbeidsplasser ville gått tapt. Brukt FS₆ samles for øvrig inn av SRG.

HFK-anlegg som er bestilt i 2002 og leveres utover i 2003, får avgiften i tillegg til kontraktsfestet anleggskostnad. Bransjen opplever problemer med at mange kunder nekter å betale avgiften. Bransjen føler det svært ille at egne myndigheter påfører den problemer som dette. Dette problemet illustreres blant annet ved at kunder er blitt levert HFK-medium hvor entreprenørleddet økonomisk har lagt ut for avgiften, men der kunden i neste omgang ikke er betalingsdyktig som følge av konkurs. En HFK-fylling på eksempelvis 300 kg HFK-507 utgjør eksklusiv mva. kr 178 200 i offentlig avgift i tillegg til markedsprisen på selve mediet! Avgiften vil slik sett klart føre til nødvendig forhåndsbetaling av avgiften med forsinkelser og fordyring av arbeidet.

Bransjen merker allerede at det eksisterer et høyt smuglepotensial fra land som ikke har tilsvarende avgift. Det forventes at bedrifter og andre vil prøve seg fordi man ser muligheten til å tjene store beløp. Irregulær import vil klart skape uheldige konkurransevridninger i markedet.

Markedet ble av myndighetene oppfordret til å legge om fra HFK-medier (regulert gjennom Montreal-protokollen) til de mer miljøvennlige HFK-mediene. Dette ble gjort, men likevel ble avgiften innført. Bransjen opplever dette som inkonsekvent, uforutsigbart og lite gjennomtenkt. Bransjen gikk ut ifra at Stortingets intensjon med HFK-avgiften dreiet seg om å redde miljøet på drivhussiden. I realiteten virker det som om det er en ren fiskalavgift som er innført. Bransjen stiller seg uforstående til dette, og avgiften har angivelig skapt en irritert antiholdning til myndigheter som til de grader opptrer verken forutsigbart eller konsekvent i denne saken. Forholdet stimulerer til at bransjen ikke får forholdene lagt bedre til rette for overgangen til teknologiskifte med naturlige kuldemedier, - noe Statens forurensningstilsyn i sin Rapport 1754 har understreket nødvendigheten av. I tillegg til dette er det opplagt at det er et

stort potensial for å gjøre norske kulde- og varme-pumpetekniske anlegg mer energieffektive. Dette er også god miljøpolitikk.

HKF-avgiften gir sterke utslag hos industribedrifter som har en produksjon hvor gassene diffunderer (forsviner i produksjonen). Disse bedriftene har ikke anledning til å benytte seg av eventuelle refusjonsordninger, og har heller ikke fått mulighet til en utfasingsperiode for å oppdatere sin produksjonslinje til mer miljøvennlig teknologi. Innføring av HKF-avgiften har svekket konkurransekraften og inntjeningen. Ved redusert inntjening og konkurranseevne er det åpenbart at det er vanskeligere for slike bedrifter å foreta investeringer til mer miljøvennlig produksjonsutstyr. Antallet slike bedrifter i Norge antas å være svært begrenset, men man risikerer å sette verdifulle industriarbeidsplasser i fare. En utfasingsperiode ville være i tråd med praksis i Sverige og resten av EU-landene.

Bransjen har under vurdering å innklage avgifts-saken for ESA, idet mye tilsier at avgiften kan være i konflikt med bl.a. konkurransereguleringen innen EØS. Det er for eksempel åpenbart at avgiften vil gi innenlandsproduserte, naturlige kuldemedier (ammoniakk, CO₂ og hydrokarboner) et stort konkurransefortrinn. Det kan dessuten tyde på at også den tilhørende refusjonsordningen som det legges opp til via Miljøverndepartementets budsjett, vil kunne være i konflikt med EØS-avtalens bestemmelser.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen:

1. Gjennomgå erfaringen med dagens ordning med HFK/PFK-avgifter og fremme forslag for Stortinget om nødvendige endringer for å sikre de etablerte innsamlings- og informasjonsorganene og redusere kostnadene for bransjen.
2. Undersøke omfanget av norske industribedrifter som ikke har anledning til å benytte seg av refusjonsordningen grunnet at HFK/PFK-gassene diffunderer i deres produksjonsprosesser, samt å inngå utfasingsavtaler med disse for å sikre at norske industriarbeidsplasser innenfor denne sektoren kan opprettholdes og at produksjonsprosessene kan gjøres mer miljøvennlige over noe tid.

25. februar 2003